

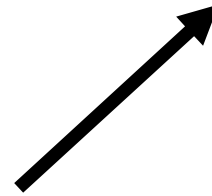
ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ (ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ) ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Ρόϊδω Μητούλα

*Καθηγήτρια Τοπικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης -
Αστικής Ανασυγκρότησης*

ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ (ΔΙΕΘΝΟΥΣ) ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Οι περιφέρειες **αποκτούν ειδίκευση** στην παραγωγή ορισμένων προϊόντων και στην προσφορά ορισμένων υπηρεσιών

αυτό οφείλεται

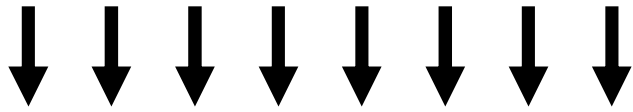
στη διαφορετική δομή του παραγωγικού ιστού της κάθε περιφέρειας (ή χώρας) που της εξασφαλίζει **συγκριτικά πλεονεκτήματα** έναντι των υπολοίπων

Το πλεονέκτημα αυτό που εκφράζεται σε όρους κόστους και τιμών των συντελεστών παραγωγής, ενεργοποιεί το εμπόριο ανάμεσα στις περιφέρειες

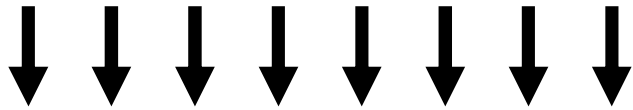
ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΝΤΕΛΟΥΝ ΣΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

- Η **ύπαρξη εθνικών συνόρων**, επομένως καθιέρωση περιορισμών στη διακίνηση των συντελεστών της παραγωγής και στην εμφάνιση συγκρουόμενων συμφερόντων που συνήθως αντιμετωπίζονται με την υποστήριξη από τα κράτη του εθνικού συμφέροντος
- Οι **διαφορές της νομισματικής, δημοσιονομικής και εμπορικής πολιτικής** των διαφόρων κρατών. Οι ισοτιμίες των νομισμάτων μεταβάλλονται και δημιουργούν αβεβαιότητα στις διεθνείς συναλλαγές. Επίσης, οι επιδοτήσεις των εξαγωγών, η επιβολή δασμών και η καθιέρωση ποσοτικών περιορισμών, επηρεάζουν άμεσα τις εμπορικές συναλλαγές των κρατών μεταξύ τους
- Η **ιδιομορφία των εθνικών αγορών**, που δημιουργεί ελαστικότητες ζήτησης και προσφοράς των εξαγόμενων αγαθών, πολύ μεγαλύτερες από εκείνες που εμφανίζονται στην εσωτερική αγορά
- Οι **μεγάλες γεωγραφικές αποστάσεις**, επομένως οι υψηλότερες δαπάνες για τη μεταφορά των αγαθών στο διεθνές εμπόριο. Στις συνοριακές περιοχές βέβαια, αυτό μειώνεται
- Στην **έλλειψη κινητικότητας των συντελεστών παραγωγής σε διεθνές επίπεδο**, σε αντίθεση με την πλήρη κινητικότητα μέσα στα εθνικά όρια, όπως πίστευαν οι κλασσικοί οικονομολόγοι

Η ελευθερία του διεθνούς εμπορίου δεν ωφελεί πάντα το σύνολο των περιφερειών μιας χώρας που συναλλάσσεται με άλλες χώρες

Το **φθηνότερο προϊόν** που παράγεται σε μία χώρα εισάγεται σε μία άλλη και **προκαλεί ανεργία** στην περιφέρεια που παράγει το ίδιο προϊόν μέσα στη χώρα, αλλά με υψηλότερο κόστος

Επομένως, **η περιφέρεια αυτή χάνει το συγκριτικό της πλεονέκτημα**

Στην περίπτωση αυτή χρειάζεται η επέμβαση του κράτους με την **άσκηση της περιφερειακής πολιτικής** που θα στοχεύει στην ανάπτυξη άλλων κλάδων της οικονομίας ώστε να ενισχυθούν οι εξαγωγές

άλλα μέτρα

- υποτίμηση νομίσματος
- μείωση των εισαγωγών
- αύξηση των δασμών
- επιδοτήσεις των εξαγωγών

άσκηση πολιτικής προστατευτισμού

Για την ενίσχυση του εμπορίου και για τη διεύρυνση της εθνικής αγοράς μπορούν να ληφθούν μέτρα που αποβλέπουν

στην **ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ**
ή **ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ**

Ζώνες Ελεύθερου Εμπορίου και Βιομηχανίας. Εισάγονται ελεύθερα (χωρίς δασμούς) πρώτες ύλες και ημικατεργασμένα προϊόντα για να χρησιμοποιηθούν στην παραγωγή αγαθών, που εξάγονται στη συνέχεια, χωρίς να επιβάλλονται τοπικές ή άλλες επιβαρύνσεις

Τελωνειακές Ενώσεις. Αποβλέπουν στην κατάργηση των δασμών στις εμπορικές συναλλαγές που διενεργούνται ανάμεσα στις χώρες-μέλη κάθε Ένωσης. Στις εισαγωγές τους από τρίτες χώρες καθιερώνεται κοινό δασμολόγιο.

Ελεύθερες Ζώνες Συναλλαγών. Οι χώρες που τις αποτελούν καθιερώνουν μερική κατάργηση των δασμών μεταξύ τους, αλλά διατηρούν δικό τους δασμολόγιο στις εμπορικές τους συναλλαγές με τρίτες χώρες

Κοινή Αγορά. Έχει όλα τα χαρακτηριστικά της Τελωνειακής Ένωσης (κατάργηση δασμών, κοινό δασμολόγιο) και επιπλέον προβλέπει την ελεύθερη διακίνηση των συντελεστών της παραγωγής ανάμεσα στις χώρες – μέλη.

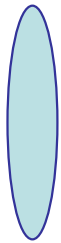
Οικονομική Ένωση. Διαφέρει από την Κοινή Αγορά γιατί επιβάλλει και συντονισμό των φορολογικών και νομισματικών συστημάτων των χωρών - μελών

- ➡ Η Κοινή Αγορά επιτρέπει πιο ορθολογική κατανομή των πόρων των χωρών μελών της, με βάση το συγκριτικό πλεονέκτημα
- ➡ Η Κοινή Αγορά δημιουργεί οικονομίες κλίμακας για τις επιχειρήσεις, που προέρχονται από την αύξηση του μεγέθους της αγοράς κάθε μέλους και ταύτισής του με το μέγεθος όλων των χωρών-μελών

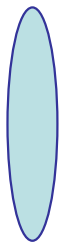
Σε ένα ευρύτερο οικονομικό χώρο
(ενοποίηση δύο κρατών) με ομοιογενή
χαρακτηριστικά, χωρίς περιορισμούς στο
εμπόριο και στην κινητικότητα των
συντελεστών της παραγωγής, οι
επιχειρήσεις συγκεντρώνονται στο κέντρο
της αγοράς (Giersch 9149)

Επιτάχυνση της αποψίλωσης των
καθυστερημένων περιφερειών

Οι αναπτυγμένες περιφέρειες διεισδύουν ευκολότερα στη διευρυμένη αγορά, ενώ οι καθυστερημένες έχουν λιγότερες δυνατότητες να επωφεληθούν από τις οικονομίες κλίμακας που δημιουργούν οι ενοποιήσεις

Η επίδραση της διαδικασίας ολοκλήρωσης στην παραγωγική δομή των περιφερειών συνδέεται μεσομακροπρόθεσμα με τα ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά της κινητικότητας του πληθυσμού και των κεφαλαίων. (Frey 1971)

➔ **Οι εμπορικές συναλλαγές είναι συμφέρουσες ακόμη και όταν δεν υπάρχουν διαφορές στο κόστος παραγωγής των αγαθών. (Heckscher και Ohlin)**

γιατί

«μία χώρα ή μία περιφέρεια τείνει να ειδικευθεί στην παραγωγή εξαγωγίμων προϊόντων για την παραγωγή των οποίων χρησιμοποιεί μεγάλες ποσότητες συντελεστών της παραγωγής, που βρίσκονται σε σχετική αφθονία στη χώρα ή στην περιφέρεια και να πραγματοποιεί εισαγωγές προϊόντων, για την παραγωγή των οποίων χρησιμοποιούνται μεγάλες ποσότητες συντελεστών της παραγωγής που είναι σε σχετική έλλειψη στο εσωτερικό της χώρας ή της περιφέρειας»

ΘΕΩΡΙΑ ΕΛΛΕΙΨΗΣ ΚΑΙ ΑΦΘΟΝΙΑΣ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

■ Όσες περιφέρειες βρίσκονται σε κατάσταση αφθονίας φυσικών πόρων, αναπτύσσονται περισσότερο από εκείνες που έχουν έλλειψη.

■ Οι περιφέρειες που έχουν γεωγραφικά πλεονεκτήματα (κλίμα, νερό, ορυκτά, μορφολογία εδάφους κ.ά.) και κατοίκους με σχετικές ικανότητες για να τα αξιοποιήσουν, μπορούν με τη συσσώρευση του κεφαλαίου και της τεχνολογικής προόδου να αυξήσουν την οικονομική τους ευημερία απέναντι στις φτωχές περιοχές που δεν τα διαθέτουν

■ Ο πλούτος των περιφερειών είναι ένα φαινόμενο τυχαίο. Άλλες περιφέρειες είναι καλότυχες και άλλες κακότυχες.

Όμως

δεν εξηγείται γιατί από τις αναπτυσσόμενες χώρες (ή από τις καθυστερημένες περιφέρειες) εξάγονται ακατέργαστα ορυκτά και άλλες πρώτες ύλες, χωρίς καμιά εγχώρια επεξεργασία, με συνέπεια οι κάτοικοί τους να παραμένουν φτωχοί.